

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Konceptia na ochranu vodných zdrojov Európy“

COM(2012) 673 final

„Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia v kontexte rámcovej smernice o vode (2000/60/ES)“

COM(2012) 670 final

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Správa o preskúmaní európskej politiky v oblasti nedostatku vody a sucha“

COM(2012) 672 final

(2013/C 327/16)

Spravodajca: **Georges CINGAL**

Pomocná spravodajkyňa: **An LE NOUAIL-MARLIÈRE**

Európska komisia sa 11. novembra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Konceptia na ochranu vodných zdrojov Európy“

COM(2012) 673 final.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 12. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) 128 hlasmi za, pričom 101 členov hlasovalo proti a 17 sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania

1.1 EHSV hodnotí kladne oznámenie Komisie, domnieva sa však, že dokument nenavrhuje dostatok proaktívnych opatrení na riešenie jednotlivých zistených problémov.

1.2 EHSV preto vyzýva Komisiu, aby uznala, že je potrebné:

— demokratizovať hospodárenie s vodou, t. j. dať každému spotrebiteľovi miesto v správe povodia, ktoré mu právom patrí,

— v záujme spravodlivého zaobchádzania so všetkými regiónmi realizovať európsku kontrolu vody,

— vziať na vedomie nutné záväzky súvisiace s nebezpečnými látkami (chemikálie, nanočastice atď.).

1.3 EHSV víta záväzok Komisie zahrnúť ciele spojené s vodou do ostatných kľúčových politík, ako je SPP, Kohézny fond, štrukturálne fondy a politiky v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. Zároveň konštatuje, že je potrebné vyvinúť

oveľa väčšie úsilie na to, aby sa dosiahol skutočný súlad politík a odstránili sa podnety na nadmerný odber vody, narušovanie morfológie a znečisťovanie vody.

1.4 EHSV vyzýva Komisiu, aby objasnila otázku trvácnosti zdrojov. Napriek tomu, že rámcová smernica o vode⁽¹⁾ zakazuje ohrozovať vodné zdroje, je možné konštatovať, že EÚ umožňuje vypracovávať projekty s na zaručenie dodávok energie. Vzniká riziko, že pôvodne okrajový problém, sa začne opakovať s rozvojom projektov zameraných na ťažbu bridlicového plynu. EHSV sa domnieva, že vodné zdroje sú prvoradé.

1.5 EHSV odporúča Komisii, aby vyzvala členské štáty na striktné uplatňovanie článku 9 (zásada znečisťovateľ platí) rámcovej smernice o vode s cieľom dosiahnuť dobrý stav vôd.

1.6 EHSV vyzýva Komisiu, aby objasnila, čo je potrebné rozumieť pod nedostatkom vody. Ak sa budeme držať klasickej definície, podľa ktorej dopyt po vode je vyšší ako objem zdrojov, existuje nebezpečenstvo, že sa bude zasahovať príliš neskoro (úhyn lesov atď.). Okrem definície minimálnych

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1 – 73.

ekologických tokov je teda potrebné vymedziť aj úrovne výstrah, ktoré umožňujú realizovať preventívne opatrenia predtým, ako sa naplnia tieto minimálne limity s cieľom zabrániť akejkoľvek kritickej situácii.

1.7 EHSV vyzýva Komisiu, aby prostredníctvom nástrojov politiky súdržnosti (EFRR, ESF, Európska územná spolupráca atď.) podporovala:

- územné samosprávy pri rozvoji terciárnej úpravy v čističkách odpadových vôd,
- hospodárske subjekty, aby sa viac zaujímali o odolnosť svojho vlastníctva voči zmenám klímy a aby uprednostňovali prírodné mechanizmy na ochranu vodných zdrojov (pôda, rastliny atď.) napríklad prostredníctvom využívania ukazovateľa kvality pôd C/N (uhlík/dusík),
- osvedčené iniciatívy (akčný plán LIFE atď.).

1.8 EHSV vyzýva Komisiu, aby informovala o najlepších dostupných osvedčených technických postupoch (Best Available Techniques, BAT). Vyvážený obeh vody predstavuje cieľ, ktorý sa nezdá byť nereálnym, ak zoberieme do úvahy dosiahnutý pokrok, napr. v oblasti výroby papiera a celulózy. EHSV sa však domnieva, že je potrebné zaviesť normy a regulačné predpisy na zníženie úniku zo sietí.

1.9 EHSV vyzýva Komisiu, aby navrhla legislatívny nástroj na postupné zohľadňovanie účinnosti v oblasti vodného hospodárstva: meranie spotreby, preprava, hygienická úprava atď. Nie je možné sústrediť sa výlučne na použitie v domácnostiach. Takisto by sme sa nemali uspokojiť s dobrovoľnými krokmi. Integrovaný prístup k hospodáreniu s vodnými zdrojmi sa týka každého povodia.

1.10 EHSV vyzýva Komisiu, aby rozšírila zoznam znečisťujúcich látok (nanočastice, chemické molekuly, ktoré sú karcinogénne, mutagénne alebo toxické pre reprodukciu), ktoré sa nesmú nachádzať v povrchových alebo podzemných vodách, s cieľom chrániť zdravie občanov⁽²⁾ a dospieť k odporúčaniu týkajúcemu sa opätovného využitia spracovanej vody. EHSV poukazuje na význam správy č. 1/2013 Európskej environmentálnej agentúry s názvom „Late Lessons from Early Warning II⁽³⁾“ (Neskoré poučenia z včasného varovania VII).

1.11 EHSV pripomína svoje obavy v súvislosti s finančne kompenzovanými presunmi medzi povodiami a vyzýva Komisiu k čo najväčšej obozretnosti. Verejnosť musí byť oboznámená s každým projektom (Aarhuský dohovor), o ktorom sa musí viesť otvorená diskusia. EHSV pripomína, že systém presunov by bol nespravodlivý a bol by v neprospech najchudobnejších obyvateľov bez ohľadu na to, či by boli alebo neboli finančne odškodnení.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 116 – 118.

⁽³⁾ <http://www.eea.europa.eu/fr/pressroom/newsreleases/ce-que-coute-d2019ignorer-les>

2. Súvislosti

2.1 V roku 2000 sa v rámcovej smernici o vode stanovil právny základ, ktorého cieľom je chrániť a obnoviť zdroje vody v celej Európe, ako aj zabezpečiť jej udržateľné a dlhodobé využívanie. Cieľom rámcovej smernice o vode je všeobecne zabezpečiť, aby všetky vody EÚ, či už ide o jazerá, rieky alebo podzemné vody, dosiahli do roku 2015 dobrý stav.

2.2 Komisia konštatovala, že zodpovedným orgánom sa často nepodarilo spojiť ciele sledujúce účinnosť a spravodlivý prístup (bolo by preto logické uplatňovať zásadu „znečisťovateľ platí“ a odstrániť kontraproduktívne alebo škodlivé dotácie) s cieľom vyvážiť príjmy a investičné výdavky.

2.3 Komisia zverejnila 14. novembra 2012 súborný plán zahŕňajúci tieto tri dokumenty:

- oznámenie o akčnom pláne na ochranu vodných zdrojov Európy,
- správu o preskúmaní európskej politiky v oblasti nedostatku vody a sucha,
- správu o realizácii rámcovej smernice o vode a plán v oblasti vodohospodárskeho manažmentu povodia.

2.3.1 Vzhľadom na životne dôležitý charakter zdroja predstavuje jeho riadenie kľúčový záujem pre občanov EÚ, a teda aj výzvy v súvislosti s potrebnými odbornými znalosťami. Súhrny technických hodnotení a analýz vplyvov sú dostatočne dôležité na to, aby boli šírené medzi organizáciami občianskej spoločnosti, a tak dostupné v rôznych jazykoch EÚ.

2.3.2 Návrhy Komisie vyplývajú z rôznych prác, a najmä z prác Európskej environmentálnej agentúry:

- *Towards efficient use of water resources in Europe, Report n 1/2012, 68 pages*
- *European waters – assessment of status and pressures, Report n 8/2012, 96 pages*
- *European waters – current status and future challenges, synthesis, 51 pages*
- *Water resources in Europe in the context of vulnerability, Report n 11/2012, 92 pages*

2.3.3 Prehodnotenie európskej politiky týkajúcej sa nedostatku vodných zdrojov a sucha je vítané, keďže dopyt neustále rastie, nie však objem zdrojov. Viaceré správy OSN navyše konštatujú, že hranica sucha sa posúva smerom na sever.

2.4 Akčný plán o vode navrhuje realizovať prístup na základe troch aspektov s rozdelením opatrení do 25 etáp.

- zlepšiť realizáciu súčasnej politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva a v plnej miere využiť možnosti, ktoré ponúkajú platné právne predpisy;
- podporiť začlenenie cieľov politiky v oblasti vodného hospodárstva do ostatných príslušných politických oblastí, ako je poľnohospodárstvo, rybné hospodárstvo, obnoviteľné zdroje energie, doprava, a takisto do Kohézneho fondu a do štrukturálnych fondov;
- vyplniť medzery v súčasnom rámci, najmä pokiaľ ide o nástroje, ktoré sú potrebné na efektívne využívanie vody.

2.5 Harmonogram akčného plánu pre vodu je úzko spojený s harmonogramom stratégie Európa 2020, a najmä s harmonogramom plánu na účinné využívanie zdrojov, presnejšie s jeho akčným plánom a aspektom, ktorý sa venuje otázke vodného hospodárstva.

2.6 EHSV 22. septembra 2010 zverejnil informačnú správu, ktorú prijala odborná sekcia REX a ktorá bola predložená na Samite hospodárskych a sociálnych rád euro-stredomorského regiónu v novembri 2010 na tému „Dôstojná práca a udržateľný rozvoj v Stredozemí v oblasti sladkej vody, morskej vody a sanitácie.“ Výbor sa v tomto dokumente zaoberá otázkami spojenými s vysychaním v oblasti Stredozemia, jeho sociálnymi dôsledkami a podmienkami financovania projektov spojených s touto problematikou. Na požiadanie maďarského predsedníctva Rady EÚ o vypracovanie prieskumného stanoviska výbor 15. júna 2011 reagoval prostredníctvom svojho stanoviska na tému „Začlenenie vodohospodárskej politiky do ostatných oblastí európskej politiky“⁽⁴⁾. Výbor 23. mája 2012 prijal stanovisko o „prioritných látkach v oblasti vodnej politiky“⁽⁵⁾ a 13. decembra 2012 stanovisko o partnerstve EÚ v oblasti inovácií zameranom na vodné hospodárstvo⁽⁶⁾. Odkazujeme tiež na stanovisko o tematickej stratégii na ochrany pôdy⁽⁷⁾ a na „siedmy environmentálny akčný program“⁽⁸⁾.

3. Všeobecné poznámky

3.1 Rovnako ako Komisia aj EHSV uznáva, že rámcová smernica o vode je dobrým nástrojom na dosiahnutie dobrého ekologického stavu vôd v Európe. Tento cieľ však bude možné dosiahnuť len vtedy, ak budú databázy spravovať nezávislé organizácie a ak bude jej smernice vykonávanie dôrazne posilnené. Dobrý stav vôd sa do roku 2015 nedosiahne v prípade 47 % vôd, hoci akčný plán vyhodnocuje dosiahnutý pokrok v oblasti hospodárenia s vodou a predkladá niekoľko návrhov, ktoré by sa mali začať uplatňovať do roku 2020.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 43 – 48.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 116 – 118.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 147 – 152.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 29 – 33.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 77 – 81.

3.2 Niektoré členské štáty meškajú s uplatňovaním článku 9 rámcovej smernice o vode, hoci bola prijatá v roku 2000, čo znamená, že sa oneskorí aj dosiahnutie dobrého stavu vôd. EHSV sa domnieva, že zásada „znečisťovateľ platí“ sa pre stanovenie cien vody a sadzieb za jej hygienickú úpravu musí vzťahovať na vodohospodárov kedykoľvek a kdekoľvek, a odporúča, aby sa plán uplatňoval tak na regióny s nedostatok, ako aj na regióny s prebytkom.

3.2.1 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že členské štáty odďaľujú realizáciu rámcovej smernice o vode a bránia občanom v tom, aby mali prístup ku kvalitnejšej vode. Takisto vyslovujeme jednoznačnú podporu Komisii v súvislosti s tým, aby všetkým členským štátom nariadila dodržiavanie rámcovej smernice o vode.

3.3 EHSV je však znepokojený v súvislosti s tým, že Komisia nenavrhuje dostatok inovačných opatrení na zlepšenie účinnosti v oblasti vodného hospodárstva. Predpokladá sa, že do roku 2030 by nesplnený dopyt mohol dosiahnuť 40 %, čo znamená, že nedostatok zdrojov zasiahne väčšinu členských štátov. Výrazné riziko v prístupe Komisie spočíva v tom, že ostáva len pri existujúcich nástrojoch a okrem smernice o ekodizajne nenavrhuje politiku riadenia podľa produktu, aby tak reagovala na spotrebné požiadavky zo strany domácností, priemyslu (vrátane lomov) a poľnohospodárov, pokiaľ ide o spotrebu. V týchto podmienkach sa možno obávať, že pribudnú vodné toky, ktoré budú vysychať alebo budú znečistené. EHSV sa obáva, že občania budú neustále platiť poplatky na podporu systémov výroby, ktoré nie sú v súlade s perspektívou udržateľného rozvoja. Integrované hospodárenie s vodnými zdrojmi (GIRE) je len globálnym referenčným údajom. Treba spresniť podmienky, za ktorých sa musí toto hospodárenie uplatňovať na všetky povodia.

3.4 EHSV víta opatrenia na zachovanie ekosystémov a podporuje kroky na zachovanie prírodných vodných plôch. Tento prístup je prospešný z hľadiska odolnosti druhov a ekosystémov proti klimatickým zmenám, najmä ak ho sprievádzajú primerané opatrenia v oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky a politiky rozvoja vidieka. Komisia, žiaľ, dostatočne nezdôraznila styčné body medzi vodou a klímou. Treba definovať opatrenia, aby sa zrážkové vody udržali v pôde a presakovali do podzemných vôd.

4. Osobitné pripomienky

4.1 Téma vody je podstatná, pretože predstavuje kľúčový statok pre ľudí a prírodné ekosystémy, ako aj spoločné dedičstvo ľudstva.

4.2 Vodohospodárska politika a hygienická úprava vody musia byť súčasťou udržateľného rozvoja, čo umožní, aby tento zdroj zodpovedal súčasným potrebám obyvateľstva a zachoval sa aj pre potreby budúcej generácie. Či už v Európe alebo vo svete, veľa ľudí nemá prístup k tomuto životne dôležitému zdroju. Konceptia OSN uznávajúca všeobecné právo na

prístup k pitnej vode v dostatočnom množstve a na jej hygienickú úpravu umožní viac ako miliónu osôb v Európe, ktoré nemajú prístup k zdravej, čistej a cenovo dostupnej vode, a niekoľkým miliónom európskych občanov, ktorí nemajú žiadny systém na hygienickú úpravu vody, naplnenie tohto základného práva⁽⁹⁾.

4.3 EHSV preto vyzýva Komisiu, aby navrhla legislatívu, ktorá by z prístupu k vode a jej hygienickej úpravy urobila ľudské právo v zmysle ľudských práv OSN, a aby podporovala dodávky vody a hygienickú úpravu vody ako základné verejné služby pre všetkých. Európske právne predpisy by mali od vlád požadovať, aby zabezpečili a poskytovali obyvateľstvu hygienickú úpravu vody a dostatočné množstvo nezávadnej a pitnej vody. EHSV odporúča, aby:

- európske inštitúcie a členské štáty boli povinné zaručiť všetkým obyvateľom právo na vodu a na jej hygienickú úpravu,
- hygienická úprava a spravovanie vodných zdrojov nepodliehali len „pravidlám vnútorného trhu“, a aby služby súvisiace s vodou boli vyňaté z liberalizácie a z pôsobnosti smernice o koncesiách⁽¹⁰⁾,
- EÚ zintenzívnila úsilie o zabezpečenie univerzálneho prístupu k vode a jej hygienickej úprave na svojom území.

4.4 Prístup k vode je základným právom, ktoré úzko súvisí s poskytovaním služieb týkajúcich sa vody, ako aj so spôsobom stanovovania cien za vodu. V tejto súvislosti EHSV berie na vedomie prebiehajúci prieskum týkajúci sa trhu s vodou vo Francúzsku, ktorý Komisia začala v januári 2012. Tri vedúce viacnárrodné skupiny na svetovom trhu s vodou sú francúzske. Výbor podporuje rozsah tohto formálneho postupu v oblasti

kartelov a zneužívania dominantného postavenia, ktorý nasleduje po vyšetrovaní, ktoré prebehlo v týchto troch spoločnostiach na jar 2010. Mal by Komisia umožniť určiť, či tieto tri spoločnosti „po dohode s Fédération professionnelle des entreprises de l'eau (FP2E, *Profesionálna federácia vodohospodárskych spoločností*)“ koordinovali svoje konanie na francúzskom trhu s vodou a odpadovými vodami, a tak porušovali protimonopolné predpisy EÚ, a zistiť, či sa dohodli na stanovení ceny pre konečného odberateľa. EHSV netrepezlivo očakáva uverejnenie výsledkov.

4.5 Presuny z jedného vodného útvaru do druhého si vyžadujú značné investície a môžu byť spojené s veľkými rizikami pre životné prostredie. Nenapomáhajú uvážlivé využívanie zdrojov. Zdôrazňujú nerovnosti, pretože najviac platí za vzácny zdroj si môžu dovoliť len najbohatšie hospodárske subjekty.

4.6 Oznamenie navrhuje len využívať najlepšie dostupné techniky, aby sa znížili úniky zo sietí. Túto problematiku by malo riešiť stanovenie noriem a lepšie právne predpisy pre každé povodie. Stanovenie noriem sa preukázalo ako užitočné pre zlepšenie služieb a produktivity. Komisia by mohla pripraviť plán na zníženie únikov.

4.7 Ak predkladateľ projektu plánuje v rámci projektu infraštruktúry zmeniť režim vodného útvaru, musí nevyhnutne dodržiavať ciele zachovania biodiverzity. EHSV pripomína, že rozličné miesta patriace, na ktoré sa vzťahuje Ramsarský dohovor, boli obetované v prospech zavlažovania. EHSV zdôrazňuje, že plán sa neusiluje o nápravu škôd z minulosti, a že návrhy sú nedostatočné, keďže ide len o rybovody alebo výťahy pre ryby. Možno len vyjadriť ľútosť nad tým, že plán nestanovuje nevyhnutnú ochranu prameňov a malých vodných plôch (jazerá, rybníky, rašeliniská atď.).

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 147 – 152.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 84 – 96.

PRÍLOHA I

k stanovisku odbornej sekcie

Toto protistanovisko, ktoré získalo aspoň štvrtinu hlasov, bolo počas diskusie zamietnuté:

Nahradiť celý text stanoviska týmto textom:

1. Závery a odporúčania

1.1 Voda je nevyhnutná pre ľudský život, prírodu a hospodárstvo. Nepretržite sa obnovuje, ale jej zásoby sú zároveň obmedzené. Vodu nie je možné získať alebo nahradiť prostredníctvom iných zdrojov.

1.2 V uplynulých desaťročiach sa podarilo dosiahnuť významné úspechy pri znižovaní vypúšťania znečisťujúcich látok do európskych vôd, čo viedlo k zlepšeniu kvality vody. Dostupné údaje však naznačujú, že viac ako polovica povrchových vôd v Európe nemá dobrý ekologický stav alebo potenciál a budú tu potrebné dodatočné opatrenia na to, aby sa podarilo dosiahnuť ciele rámcovej smernice o vode.

1.3 V koncepcii sa uznáva, že vodné prostredia sa v rámci EÚ veľmi líšia, a preto v nej v súlade so zásadou subsidiarity a zásadou proporcionality nie sú navrhnuté žiadne univerzálne riešenia.

1.4 Výbor vysoko oceňuje rozsah a kvalitu práce, ktorá bola potrebná v prípravnej fáze tejto koncepcie na ochranu vodných zdrojov. Dokument je založený na dôsledne vyhodnotených skúsenostiach s otázkami týkajúcimi sa vody, počnúc plánmi vodohospodárskeho manažmentu povodia, ako aj na informáciách z odborných štúdií.

1.5 Všetky štyri základné zásady právnych predpisov v oblasti životného prostredia boli uplatnené vhodným spôsobom, aby sa podarilo vyriešiť plejádu problémov a podporila sa humanitárna zásada prístupu k bezpečnej pitnej vode a základným hygienickým službám na globálnej úrovni.

1.6 EHSV vysoko oceňuje skutočnosť, že základným stavebným prvkom politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva sú v tejto koncepcii povodia, čo uľahčí spoluprácu medzi členskými štátmi a umožní riešiť zásadné problémy najúčinnším spôsobom.

1.7 Hoci EHSV považuje koncepciu a všetky dokumenty, na ktorých je založená, za výnimočne dobre prepracované, je podľa neho potrebné venovať oveľa väčšiu pozornosť zavádzaniu plánovaných opatrení.

1.8 Pri zavádzaní už existujúcich regulačných opatrení (oblasť 1) by sa mala pozornosť venovať zníženiu rozptýlených zdrojov znečistenia. Zavádzanie by malo byť spojené s primeranými stimulmi, ktoré sú v súlade so špecifickými podmienkami v povodí každej rieky.

1.9 Uplatňovanie zásady „znečisťovateľ platí“ si vyžaduje vhodné merania a monitorovanie, aby sa vytvoril solídny základ pre ďalšie kroky. Takéto požiadavky by však mali byť primerané miestu výskytu a závažnosti problémov, ktoré treba riešiť.

1.10 V koncepcii sa celkom oprávnenne požaduje, aby sa s členskými krajinami a krajinami EHP ďalej rozvíjali vodné účty. Takéto účty by vodohospodárom príslušného povodia umožnili vypočítať, koľko vody sa môže použiť a koľko sa musí ponechať na zachovanie funkcií ekosystému (ekologické prietoky).

1.11 Nezákonné čerpanie vody je závažným problémom v niektorých oblastiach s nedostatkom vody. Štúdie na testovanie údajov Copernicus/GMES by členskými štátom umožnili zistiť nezákonné čerpanie.

1.12 Výbor zdôrazňuje, že je potrebné skoordinať program v oblasti vodného hospodárstva s SPP a že teraz sa naskytá výnimočná príležitosť, keďže Európsky parlament, Rada a Komisia stanovujú program na nasledujúcich sedem rokov. Takáto možnosť by sa nemala premeškať.

1.13 Opatrenia v oblasti protipovodňovej ochrany (v súčasnosti také aktuálne v strednej Európe) by si vyžadovali koordinované financovanie, a to aj zo štrukturálnych/kohéznych fondov. Okrem toho neboli niektoré z plánovaných opatrení (na základe predchádzajúcich povodní) zrealizované v dôsledku najrozličnejších administratívnych prekážok.

1.14 Výbor sa už vyjadril, že si cení partnerstvá v oblasti inovácií zameraných na vodné hospodárstvo a poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť. V tejto súvislosti by sa malo zdôrazniť, že tieto iniciatívy vznikli na základe prístupu „zdola nahor“.

1.15 Politické zásahy v oblastiach mimo sladkovodného hospodárstva môžu tiež zohrať svoju rolu pri posilňovaní prevencie znečisťovania vody. Napríklad legislatíva týkajúca sa udržateľného používania pesticídov, priemyselných emisií, farmaceutických výrobkov, ako aj nariadenie REACH by mali byť skoordované s rámcovou smernicou o vode.

1.16 Snahy o doplnenie medzier v súčasnej legislatíve sa celkom oprávnené zameriavajú na zlepšenie efektívnosti využívania vody, vrátane kľúčového aspektu zvýšiť potenciál opätovného využívania vody. Na dosiahnutie očakávaných a žiaducich výsledkov je v prvom rade potrebné stanoviť kritériá bezpečného opätovného využívania vody.

1.17 Na záver výbor pripomína dôležité aspekty lesného hospodárstva a hospodárenia s pôdou, ktoré úzko súvisia s otázkou vodného hospodárstva.

1.18 EHSV upozorňuje, že dosahovaniu cieľov stanovených v tejto koncepcii budú brániť prekážky. Všetky strany zainteresované do procesu tejto koncepcie by si mali byť vedomé rizík, ktoré sú s tým spojené a na svojej úrovni zodpovednosti by mali urobiť všetko, čo je v ich silách, aby čo najviac týchto prekážok odstránili. Občianska spoločnosť by mala byť úzko zapojená do tohto náročného procesu tak, že bude mať k dispozícii primerané informácie, využije svoje možnosti v rámci legislatívneho procesu a prispôbi svoje správanie sa problémom týkajúcich sa vody.

2. Kontext – dokumenty Komisie

2.1 Voda je nevyhnutná pre ľudský život, prírodu a hospodárstvo. Nepretržite sa obnovuje, ale jej zásoby sú zároveň obmedzené. Vodu nie je možné získať alebo nahradiť prostredníctvom iných zdrojov. Sladká voda predstavuje len približne 2 % vody na planéte a vzájomne si konkurujúci dopyt môže podľa odhadov do roku 2030 viesť približne k 40 % zníženiu celosvetových zásob vody.

2.2 Dokumenty, ktoré tvoria tento balík, pozostávajú z dvoch dôležitých správ a plánu hlavných opatrení, ktoré je potrebné prijať:

- Správa Komisie o vykonávaní rámcovej smernice o vode (2000/60/ES) – plány vodohospodárskeho manažmentu povodia
- Správa o preskúmaní európskej politiky v oblasti nedostatku vody a sucha
- Koncepcia na ochranu vodných zdrojov Európy

2.3 Okrem toho je k dispozícii celá plejáda štúdií, ktoré znázorňujú fakt, že problémy spojené s vodou sú veľmi rôznorodé. Podľa toho, čo sa dá vyčítať z predložených dokumentov, hlavnými otázkami sa zaoberá Koncepcia na ochranu vodných zdrojov.

2.4 V rámci spoločnej implementačnej stratégie rámcovej smernice o vode bolo v otvorenom a participatívnom procese, do ktorého boli zapojené široké skupiny zainteresovaných strán, vypracovaných 26 usmerňovacích dokumentov týkajúcich sa rôznych aspektov uplatňovania tejto rámcovej smernice s cieľom poskytnúť vysvetlenia a podporu pri jej zavádzaní.

2.5 Z výsledkov verejnej konzultácie vyplynulo, že spoločná implementačná stratégia sa zameriava čiastočne alebo v plnom rozsahu na správne otázky a že vypracované usmernenia boli užitočné pri zavádzaní politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva do praxe. K niektorým otázkam (napr. analýza nákladov a prínosov, stanovovanie cieľov) sú však potrebné ďalšie objasnenia a užitočnosť usmernení by bola ešte väčšia, keby sa boli vypracovali v skoršom štádiu harmonogramu uplatňovania.

2.6 Pokrok dosiahnutý vďaka holistickému ekosystémovému prístupu k cieľom v oblasti vodného hospodárstva ešte stále nemusí byť dostatočný. V budúcnosti môže byť potrebné prehodnotiť definíciu dobrého stavu, aby sa zabezpečilo, že je dostatočne ambicióznou na to, aby zabránila ďalšiemu zhoršovaniu situácie. Okrem toho je momentálne v oveľa väčšej miere zohľadňovaný význam ochrany ekosystémových služieb.

2.7 Štúdia ku kontrole účelnosti poukázala na najdôležitejšie problémy, ktorými je nutné sa zaoberať:

- **Kvalita vody:** Informácie obsiahnuté v prvých (2009) plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia naznačujú, že viac ako polovica povrchových vôd v Európe nesplňa podmienky pre dobrý ekologický stav. Okrem opatrení, ktoré boli prijaté v rámci starších smerníc (o dusičnanoch, o komunálnych odpadových vodách, o priemyselných emisiách), sú na dosiahnutie cieľov rámcovej smernice o vode potrebné aj ďalšie kroky.
- **Nedostatok vody** sa v Európe čoraz viac rozširuje. Rozsiahle oblasti, najmä na juhu Európy, sú postihnuté nedostatkom vody, zatiaľ čo konkurujúce spôsoby využívania vody zvyšujú dopyt na celom kontinente. Vo viacerých európskych regiónoch je nedostatok vody bezprostrednou a dlhodobou hrozbou pre ekosystémy a dodávky vody pre poľnohospodárstvo, priemysel a domácnosti.

— **Výskyt a intenzita záplav a období sucha** a ich environmentálne dôsledky sa, zdá sa, za uplynulých 30 rokov zvýšili. Dá sa to pripísať tak klimatickým zmenám, ako aj iným antropogénnym tlakom (napríklad zmeny využitia pôdy). Od roku 1998 si povodne v Európe vyžiadali približne 700 ľudských životov, presídlenie asi pol milióna osôb a spôsobili (poistené) hospodárske škody vo výške minimálne 25 miliárd EUR.

— **Ďalšie významné tlaky na vodné zdroje v EÚ** vyplývajú z vypúšťania znečisťujúcich látok, z hydromorfologických zmien a odčerpávania vody, ktoré súvisí najmä s demografickým rastom, využívaním pôdy a hospodárskou činnosťou.

2.8 V uplynulých desaťročiach sa podarilo dosiahnuť významné úspechy pri znižovaní vypúšťania znečisťujúcich látok do európskych vôd, čo viedlo k zlepšeniu kvality vody. Údaje obsiahnuté v prvých plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia však naznačujú, že viac ako polovica povrchových vôd v Európe nemá dobrý ekologický stav alebo potenciál a budú tu potrebné dodatočné opatrenia na to, aby sa podarilo dosiahnuť ciele rámcovej smernice o vode. Tlaky, ktoré údajne najviac ovplyvňujú povrchové vody sú **znečistenie z rozptýlených zdrojov**, ktoré spôsobuje obohacovanie vody o živiny, ako aj **hydromorfologické tlaky**, ktoré vedú k zmenám biotopov.

2.9 V koncepcii sa uznáva, že vodné prostredia sa v rámci EÚ veľmi líšia, a preto v nej v súlade so zásadou subsidiarity nie je navrhnuté žiadne univerzálne riešenie. Zdôrazňujú sa v nej zásadné témy, medzi ktoré patria: zlepšenie využívania pôdy, riešenie znečistenia vôd, zefektívnenie využívania vody, vyššia odolnosť a zlepšenie riadenia vykonávaného subjektmi zapojenými do hospodárenia s vodnými zdrojmi.

2.10 V koncepcii je predstavená celá plejáda opatrení/programov/krokov, ktorých cieľom je zamerať sa na pretrvávajúce problémy na rôznych úrovniach. Sú rozdelené do troch rôznych oblastí:

— Vykonávanie

— Začlenenie cieľov vodohospodárskej politiky do ostatných oblastí politiky EÚ

— Vyplnenie medzier v súčasnom rámci

Tieto opatrenia sa už rozbehli a podľa plánu by sa mali dokončiť do roku 2016, s výnimkou dlhodobých krokov/programov, ktoré sa majú dokončiť do roku 2021.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor oceňuje rozsah a kvalitu práce, ktorá bola potrebná v prípravnej fáze tejto koncepcie. Dokument je založený na dôsledne vyhodnotených skúsenostiach s otázkami týkajúcimi sa vody, počnúc plánmi vodohospodárskeho manažmentu povodia, ako aj na informáciách z odborných štúdií. Okrem toho je vhodné poznamenať, že práva na vodu boli odjakživa dôležitou súčasťou právnej štruktúry v európskych krajinách, čo tiež poskytuje dlhoročné skúsenosti v tejto oblasti.

3.2 Všetky štyri základné zásady právnych predpisov v oblasti životného prostredia boli vhodne uplatnené, aby sa podarilo vyriešiť plejádu problémov a podporila sa zásada prístupu k bezpečnej pitnej vode a základným hygienickým službám na globálnej úrovni.

3.3 Koncepcia nielenže formálne uznáva veľkú rôznorodosť prírodných podmienok, pokiaľ ide o otázky vody v Európe, ale predkladá aj návrhy praktických krokov, ktoré sa zameriavajú na hlavné špecifické problémy v jednotlivých regiónoch/povodiach. EHSV vysoko oceňuje skutočnosť, že základným stavebným prvkom politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva sú v tejto koncepcii povodia, čo uľahčí spoluprácu medzi členskými štátmi a umožní riešiť zásadné problémy najúčinnejším spôsobom.

3.4 Výbor tiež berie na vedomie dokument o kontrole účelnosti⁽¹⁾, ktorý je jedným z prvých svojho druhu a poskytuje cenné hodnotenie jednak samotnej politiky v oblasti vodného hospodárstva, ako aj v kontexte celého súboru právnych predpisov v súvisiacich oblastiach politiky.

3.5 Hoci EHSV považuje koncepciu a všetky dokumenty, na ktorých je založená, za výnimočne dobre prepracované, je podľa neho potrebné venovať oveľa väčšiu pozornosť realizácii plánovaných opatrení. Ich zavádzanie bude, ako vždy, problematické a musí sa stať hlavnou prioritou. Malo by sa vynaložiť všemožné politické úsilie, využiť stimuly, ako aj metódy systémového riadenia či riadenia projektov, aby sa zabezpečilo, že tento plán bude nakoniec úspešný.

⁽¹⁾ SWD(2012) 393 final.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Pri zavádzaní už existujúcich regulačných opatrení (oblasť 1) by sa mala pozornosť venovať zníženiu rozptýlených zdrojov znečistenia, a to tak, že sa sprísniť/posilniť akčné programy týkajúce sa dusičnanov. Mali by sa dôkladne zanalyzovať zaostávania a žiaduce zlepšenia by mali byť vhodne stimulované, v súlade so špecifickými podmienkami v príslušnom povodí.

4.2 Zásada „znečisťovateľ platí“ sa uplatňuje aj v tomto prípade, avšak táto povinnosť musí byť presne stanovená a založená na realistických predpokladoch/odhadoch vodného cyklu. Znečisťovateľ by mal byť povinný platiť za preukázané skutočné znečistenie, za ktoré nesie zodpovednosť.

4.3 Ďalšie úsilie o zníženie priemyselného bodového znečistenia sú založené na uplatňovaní smernice o priemyselných emisiách. Zásada proporcionality sa musí uplatňovať spoločne so zásadou „znečisťovateľ platí“, čo sa dá jasne stanoviť v prípade zdrojov bodového znečistenia.

4.4 Uplatňovanie zásady „znečisťovateľ platí“ si vyžaduje vhodné merania (objem) a možno aj monitorovanie (znečisťujúce látky), aby sa vytvoril solídny základ pre ďalšie kroky. Takéto požiadavky by mali byť primerané miestu výskytu a závažnosti problémov, ktoré treba riešiť.

4.5 V mnohých častiach Európy nanešťastie ešte stále nemáme úplný obraz o vodných tokoch. V koncepcii sa právom požaduje, aby sa vypracovali vodné účty s členskými štátmi na základe práce, ktorá už bola vykonaná s EHP. Takéto účty by vodohospodárom príslušného povodia umožnili vypočítať, koľko vody sa môže použiť a koľko sa musí ponechať na zachovanie funkcie ekosystému (ekologické prietoky). Výbor dôrazne odporúča, aby tieto kroky boli uskutočnené čo najskôr.

4.6 V mnohých častiach Európy nadmerné odčerpávanie vody na zavlažovanie bráni tomu, aby boli vodné plochy v dobrom stave. Nezákonné čerpanie vody je závažným problémom v niektorých oblastiach s nedostatkom vody. **Štúdiá na testovanie údajov Copernicus/GMES** by členskými štátom umožnili zistiť nezákonné čerpanie a takáto úloha by mala súčasne podporiť celoeurópsky význam projektu GMES.

4.7 Výbor sa domnieva, že je dôležité vytvoriť **spoločnú metodiku na úhradu nákladov**, ktorá by umožnila dosiahnuť porovnateľnosť výsledkov v Únii. Zabezpečilo by sa tak, že všetci užívatelia vody budú mať primerané stimuly na to, aby vodu využívali efektívne.

4.8 EHSV poukazuje na viacero príkladov iniciatív a prístupov v oblastiach s nedostatkom vody, ktoré boli predstavené počas verejnej diskusie o tejto otázke v sídle výboru. Okrem toho bolo niekoľko štúdií o efektívnom využívaní vody uverejnených aj v rámci koncepcie „more crop per drop“ (väčší výnos pri rovnakej spotrebe vody). Výsledok tejto práce by sa mohol použiť na preklenutie rozdielov medzi dopytom po vode v poľnohospodárstve a dostupnými vodnými zdrojmi v oblastiach s nedostatkom vody. Pri riešení tohto citlivého problému by sa mala opätovne využiť zásada proporcionality.

4.9 Oblasť 2, integrácia cieľov vodohospodárskej politiky do iných oblastí politiky EÚ, si tiež vyžaduje početné kroky uvedené v akčnom pláne koncepcie.

4.10 Výbor zdôrazňuje, že je potrebné skoordinať program v oblasti vodného hospodárstva s SPP a že teraz sa naskytá výnimočná príležitosť, keďže Európsky parlament, Rada a Komisia stanovujú program na nasledujúcich sedem rokov. Takáto možnosť by sa nemala premeškať najmä v týchto oblastiach:

- začlenenie základných opatrení rámcovej smernice o vode do krízového plnenia,
- ekologizácia piliera 1, najmä v oblastiach ekologického záujmu,
- vypracovanie a rozvoj programov na riešenie problematiky vody,
- v pilieri 2 SPP financovanie využívania **efektívnejších zavlažovacích systémov** (s environmentálnou podmienenosťou, napríklad meranie spotreby),
- podnecovanie prirodzených opatrení na zadržiavanie vody – záplavové územia, mokrade alebo ochranné pásma pozdĺž brehov riek – ktoré sú kľúčovými opatreniami potrebnými na obnovenie funkcie ekosystému, v pilieri 2 je nevyhnutné zamerať financovanie na kritické oblasti. Cieľom by malo byť aj podnecovať činnosť v rámci programov LIFE+, Horizont 2020 a pod.,

4.11 Opatrenia v oblasti protipovodňovej ochrany (v súčasnosti také aktuálne v strednej Európe) by si vyžadovali koordinované financovanie, a možno aj financovanie zo štrukturálnych fondov. Okrem toho neboli niektoré z plánovaných opatrení (na základe predchádzajúcich povodní) zrealizované v dôsledku najrozličnejších administratívnych prekážok. Takéto naliehavé záležitosti by si vyžadovali aj vhodné naliehavé administratívne postupy.

4.12 Výbor oceňuje partnerstvá v oblasti inovácií zamerané na vodné hospodárstvo a poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť. Malo by sa zdôrazniť, že tieto iniciatívy vznikli na základe prístupu „zdola nahor“ v členských štátoch, a Komisia tu zohráva koordináciu úlohu. Takéto zapojenie aktérov v oblasti ich činnosti zvyšuje šance na úspech.

4.13 Aj politické zásahy v oblastiach mimo sladkovodného hospodárstva môžu zohrať svoju rolu pri prevencii znečisťovania vody. Napríklad legislatíva týkajúca sa udržateľného používania pesticídov, priemyselných emisií, farmaceutických výrobkov, ako aj nariadenie REACH musia byť zosúladené s opatreniami plánovanými v tejto koncepcii.

4.14 Oblasť 3, vyplnenie medzier v súčasnej legislatíve, sa celkom oprávnene koncentruje na zlepšenie efektívnosti využívania vody, vrátane kľúčového aspektu zvýšiť potenciál opätovného využívania vody. Na dosiahnutie očakávaných a žiaducich výsledkov je v prvom rade potrebné stanoviť kritériá bezpečného opätovného využívania vody. Voda by sa mohla prirodzene opätovne využívať v tom istom/podobnom zariadení, postupné využitie recyklovanej vody od jedného užívateľa/zariadenia iným užívateľom/zariadením by si vyžadovalo vhodné vyrovnanie potrebného objemu aj kvality.

4.15 Napríklad využívanie vody v úplne uzavretom vodnom cykle, a to aj v rámci jednej operácie, je takmer nemožné, pretože obsah anorganických solí v tomto uzavretom obehú sa neustále zvyšuje. Preto je potrebné nájsť bezpečnú rovnováhu, ktorá umožní, aby procesy prebiehali bez problémov.

4.16 Na záver výbor upozorňuje na dôležité aspekty hospodárenia s pôdou a lesného hospodárstva, ktoré úzko súvisia s otázkou vodného hospodárstva. V dôsledku požiadaviek rôznych oblastí politiky, ktoré si niekedy navzájom odporujú, sa lesné zdroje dostali do stavu, v ktorom je ťažké dosiahnuť, aby poskytovali svoje neproduktívne služby, ako napríklad úlohu fungovať ako zadržiavacia nádrž sladkej vody, úložisko CO₂, ako aj v súvislosti so zachovaním biodiverzity a pod. Analýza životného cyklu by mala ukázať všetky aspekty a tiež naznačiť vyvážené opatrenia prispôbené úlohe, ktorú majú lesy v EÚ zohrávať.

4.17 K otázke vody sa nedá pristupovať oddelene od otázky pôdy. Výbor vyzýva, aby sa primeraná pozornosť venovala pôde, hoci uznávame, že politika v oblasti pôdneho hospodárstva spadá pod zásadu subsidiarity. V budúcnosti by sa v koncepcii mali podrobnejšie rozoberať spoločné rysy.

4.18 EHSV upozorňuje, že dosahovanie cieľov stanovených v tejto koncepcii bude narážať na prekážky v týchto oblastiach:

- zlyhanie trhu (strata príjmov, rozdelenie nákladov a prínosu),
- nedostatočné financovanie, škodlivé dotácie,
- regulačné prekážky,
- nedostatočná koordinácia,
- nedostatočná politická vôľa,
- integrácia cieľov vodohospodárskej politiky do iných sektorových politík je naďalej len ohlasovaným zámerom.

Všetky strany zainteresované do procesu tejto koncepcie by si mali byť vedomé rizík, ktoré sú s tým spojené a na svojej úrovni zodpovednosti by mali urobiť všetko, čo je v ich silách, aby čo najviac týchto prekážok odstránili. Občianska spoločnosť by mala byť úzko zapojená do toho náročného procesu tak, že bude mať k dispozícii primerané informácie, využije svoje možnosti v rámci legislatívneho procesu a prispôbi svoj správny prístup k problému s vodou.

Výsledok hlasovania

Za	112
Proti	129
Zdržali sa	12